

I. समास्त्राग्रऋतवो वर्धयन्तु संवत्सरा ऋषयो यानि सत्या ।

सं दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वा आभाहि प्रदिशश्चतस्रः ॥१॥

श्रीगणेशाय नमः (1.) । अयमध्यायः पञ्चचितिकस्याग्रेः सम्बन्धी प्रज्ञापतिदृष्टः । नव ऋचोऽग्निदेवत्यास्त्रिष्टुभोऽग्निना दृष्टाः इष्टकापशौ समिध्यमानसमिद्धत्योरत्तराले आसां विनियोगः । अग्निर्ऋषिः कर्माङ्गभूतमग्निं स्तौति । हे अग्ने एते त्वा तां वर्धयन्तु । के । समा मासाः संवत्सरस्य पृथगुक्तेः समाशब्दो मासवाचकः । ऋतवो वसन्ताद्याः संवत्सराः तदधिष्ठातारः ऋषयो मन्त्रद्रष्टारः यानि सत्या सत्यानि सत्यवृषा मन्त्रा इत्यर्थः । त्वमप्येतैर्वर्धमानो दिव्येन दिवि भवेन रोचनेन दीप्त्या संदीदिहि संदीप्यस्व दिवेः श्रौ लुकि वृषम् तुजादीनां दीर्घोऽभ्यासस्येति [पा० ६.१.७.] अभ्यासदीर्घः । किं च विश्वाः सर्वाः प्रदिशो विदिशः चतस्रो दिशश्च आभाहि दीपय अन्तर्भूतो एवार्थः भा दीप्तौ ॥१॥

सं चेधस्वाग्ने प्र च बोधयेन्मुञ्च तिष्ठ मरुते सौभगाय ।

मा च रिषदुपसत्ता तेऽग्ने ब्रह्माणस्ते यशसः सन्तु मान्ये ॥२॥

व्यवहृताश्चेति पाणिन्युक्तेः [१.४.८२.] उपसर्गक्रिययोर्व्यवधानम् हे अग्ने समिध्यस्व च दीप्यस्व व्यत्ययेन श्यन् एनं यजमानं प्रबोधय च ज्ञातार्थं कुरु अग्निश्चेतव्य इति । मरुते सौभगाय ऐश्वर्याय उत्तिष्ठ च ऐश्वर्यं दातुमुद्यमं कुर्वित्यर्थः । किं च हे अग्ने ते तव उपसीदतीत्युपसत्ता तृच् सेवको मा रिषत् च मा नश्यतु च यजमानो ह्यग्निमुपसीदति । ते तव ब्रह्माणः ब्राह्मणा ऋत्विग्यजमानाः यशसः यशस्विनः सन्तु मत्वर्थिप्रत्ययलोपः । मा अन्ये अन्ये अयज्वानो मा यशसः सन्तु ॥२॥

त्वामग्ने वृणते ब्राह्मणा इमे शिवोऽग्ने संवरणे भवा नः ।

सपन्नहा नोऽभिमातिजिच्च स्वे गये जगृह्यप्रयुहन् ॥३॥

हे अग्ने इमे ब्राह्मणाः ऋत्विजः त्वा तां वृणते वृङ् सम्भक्तौ यागाय भजन्ति अतो हे अग्ने संवरणे ब्राह्मणैः सहैकस्मिन्वरणे सति नोऽस्माकं शिवः शाक्तो